EX/SANS/PG/4.3D/2025

Master of Arts Examination,2025

(2nd Year 4th Semester)

SANSKRIT

Course: XVIII/D

[Studies in the Nibandha Texts]

Full Marks: 30 Time: Two Hours

The figures in the margin indicate full marks.

1. a. दायभागग्रन्थादौ जीमूतवाहनेन आचरितस्य मङ्गलाचरणस्य प्रयोजनं पाठ्यानुसारम् आलोचयत। 6

अथवा

b. को नाम वैशेषिकव्यवहारः? एकदेशोपात्ते स्वत्वे कथं पुत्राणां वैशेषिकव्यवहारः जीमूतवाहनेन न स्वीकृतः सयुक्ति आलोचनीयः। 2+4=6

2. सप्रसङ्गं व्याख्येयम्। 5

a. विभागोऽर्थस्य पित्र्यस्य पुत्रैर्यत्र प्रकल्प्यते ।
दायभाग इति प्रोक्तं तद्विवादपादं बुधैः ॥

अथवा

b. पितर्युपरते पुत्रा विभजेयुर्धनं पितुः।

3. यथाकामं प्रश्नद्वयं संस्कृतभाषया देवनागर्य्या च समाधेयम्। **2×2=4**

a. मात्रादिधनविभागस्य दायभागत्वं केन कथं च उपदर्शितम्?

b. दायभागनिरूपणे हेतुः कः?

c. को नाम विभागः?

4. a. विवाहकर्मणि कीदृशी कन्या प्रशस्ता? भार्यात्वस्य विवाहत्वस्य च परस्परज्ञानसापेक्षज्ञानकत्वरूपः यः अन्योन्याश्रयो दोषः सः कथं निराकृतः रघुनन्दनेन तदालोचयत। 2+4=6

अथवा

b. गोत्रं किम्? सगोत्रकन्याविवाहे कीदृशं प्रायश्चित्तं करणीयं रघुनन्दननयानुसारं तदालोचनीयम्। 2+4=6

5. **सप्रसङ्गो व्याख्येयः।** 5

a. आच्छाद्य चार्चयित्वा च श्रुतशीलवते स्वयम् ।

आहूय दानं कन्याया ब्राह्मो धर्म्मः प्रकीर्त्तितः ॥

अथवा

b. पाणिग्रहणिका मन्त्रा नियतं दारलक्षणम् ।

तेषां निष्ठा तु विज्ञेया विद्वद्भिः सप्तमे पदे ॥

6. **यथेच्छं प्रश्नद्वयं संस्कृतभाषया देवनागर्य्या च समाधेयम्।** 2×2=4

a. पितृबान्धवाः के?

b. लेपभाजः के?

c. को नाम प्रवरः?

******